

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, VIII. kerület, Szentkirályi-utca 28.

Csernoch bíboros hercegprimás a tanítóárváknak.

A kath. tanítók évtizedek óta gyűjtik filléreiket az orsz. kath. tanítói árvaház céljaira. A kath. tanítói Segélyalap évi közgyűlésein az elnök rendszeren lelkesebbnél-lelkesebb kérészavakkal fordult a kath. tanúgy munkásaihoz és barátaihoz, hogy előteremtse azt az összeget, amivel az árvaház eszméjét megtestesíteni lehet. Mindenki érezte és tudta, hogy az intézmény előbbutóbb megva'osul, hogy megoldja a kath. tanítóárvák nevelésének égető kérdését.

És midőn a nagy világháborúban tanítóhősökről beszélünk, és büszkén adjuk hírül, hogy tanítóvéreink a haza és a király iránti hűséggel, a nemzet jövő életéért hősiességgel áldozzák életüket: szinte szívszorongva gondoltunk minden ilyen esetben arra is, hogy az elesett tanítóhősök árváinak szerető otthona, a kath. tanítói árvaház, mikor nyithatja meg ajtaját, hogy befogadja a hős apáknak, szerető apára utalt árva gyermekeit. Fiúk, leányok egyaránt várják, hogy a kath. tanító-társadalom saját árváinak tekintse az elesett hős tanítók gyermekeit. És, amit a kath. tanító-társadalom önerejéből megvalósítani évtizedek munkája után sem tudott, ime, *Csernoch János dr.* bíborosnak, Magyarország hercegprimásának a nemzeti tanúgy munkásai iránt tanúsított benső tisztelete, becsülése, szeretete megteremti egy pillanat alatt.

Anemesfőpap az elesettek árvainaksorsára gondolt.

A könnyesszemű árvák nemes elhatározásra indítják főpásztori szívét. Az Üdvözítő mondta: engedjétek hozzám jönni a kisdedeket. Ő, az apostolok hivatását teljesítő főpap, az Üdvözítő intelmeit érzi át és azt mondja: kath. tanítók, 200.000 koronát adok az árvaházra gyűjtött tőkétékhez. És most már épüljön fel a kath. árvaház Esztergomban, mely a kath. tanítóárvákat befogadja.

Ezentul elül az aggodalom lelkünkben, ha a harc-
térén küzdő hős tanítók gyermekeire gondolunk.

Nemesszívű bíboros főpapja hazánknak letörülte az árvák könnyeit. A magyar kath. tanítók háláját e fejedelmi adományért ezen egyszerű, de a hálásan érző szív igaz hódolatával fejezzük ki: Isten fizesse meg!

Ember Károly.

Megalakult a Kath. Tanítónők Egyesülete.

A Magyar Katolikus Tanítónők Országos Egyesülete alakult meg Budapesten f. év április 30-án. A székesfővárosban működő katolikus tanítónők már régen érezték szükségét annak, hogy a magyar tanítónők erkölcsi és anyagi érdekeinek védelmére egyesületté tömörülve küzdjenek. Vegyék fel a nemzetnevelés nagy feladatainak munkáját szemben azon internacionalis irányzatokkal szemben, melyek a «modernség» tetszetős köntösében kiforratlan eszmékért, kipróbálatlan utakra ohajtották vezetni nőnevelésünket.

Az egyesület célja: A katolikus tanítónők és nevelőnők tekintélyének emelése és az iskola és a tanítások erkölcsi értékének a fejlesztése; a gyermeknevelés és neveléstudomány keresztény elvek szerinti ápolása. Ennek értelmében feladatának tűzi ki az egyesület magának:

- a) A magyar katolikus tanítónőket az egyesületbe tömöríteni.
- b) Jóléti intézményeket szervezni.
- c) A nevelést és tanítást érintő kérdéseket a tudomány segítségével fogja megoldani katolikus szellemben.
- d) A modern neveléstani felfogást és neveléstani kérdéseket, melyek tudományos kutatás eredményei, törekszik általánosítani, amennyiben azok a gyakorlati életben megvalósíthatók.
- e) Az ifjúság nevelése és a neveléstudomány fejlesztése céljaiból különféle szakosztályokat létesít, tanfolyamokat, előadásokat rendez.

A cél elérésére a következő eszközök szolgálnak:

1. Tagdíjak, adományok és hagyományok.
 2. Az egyesület időszaki kiadványai. (Neveléstani, módszertani, szociális munkák.)
 3. Az egyesületi könyvtár.
 4. Tanfolyamok és előadások rendezése.
 5. Különféle szakosztályok létesítése.
- Az egyesület megalkotásában kiváló buzgalmat fejtett ki dr. Ernszt Sándor, a budapesti kir. kath.

tanítónőképzőnek évek hosszú során keresztül hit-tanára, jelenleg az Orsz. Kath. Népszövetség vezérigazgatója, Gróf Karolyi Gyuláné, a nemes magyar fouri lelek benső szeretetével karolta fel a katolikus tanítónők kérését és ő vezette és irányította kezdő munkájukat, minnek eredménye lett a vasárnapi alakuló közgyűlés Szmracsányi Lajos egri érsek úr elnöklésével.

A közgyűlés, amelyet szentmise előzött meg, délelőtt tízenegy órákor kezdődött az Angolkissasszonyok vacsora-intézetének dísztermében.

Szmracsányi Lajos egri érsek, elnök, lelkes szép szavakkal nyitotta meg a közgyűlést.

A lelkes eljenzéssel fogadott beszéd után felolvastak az üdvözléseket. Dr. Csernoch János bíboros-hercegprimás buzdító levelet intézett gróf Karolyi Gyulánéhoz, az egyesület tiszteletbeli elnökéhez.

Tavirátilag üdvözölték az egyesületet: gróf Mailáth Gusztáv Karoly erdélyi püspök, gróf Széchenyi Miklós nagyváradi, sípeki Balas Lajos rosznyói, gróf Zichy Gyula pécsi, Fischer-Colbrie Agost kassai, Boromissza Tibor szatmári, gróf Batthyány Vilmos nyitrai, Glattfelder Gyula csanádi és Mikés János szombathelyi és gróf Csáky Károly vaci megyéspüspökök és az egri angolkissasszonyok főnököje.

Ezután egyhangú lelkesedéssel megválasztották a tisztikart és a választmányt. Elnök lett Szmracsányi Lajos egri érsek, tiszteletbeli elnök gróf Karolyi Gyuláné. Az egyesület alelnökeivé Rápolth Ferencet és Czechner Irmát választották meg, aki ismeretle az egyesület megvalósítandó céljait, terveit, munkakörét s hangsúlyozta különösen a hitélet megítélésének azokat a feladatait, amelyeket az egyesület maga elé tűzött.

Az új tisztikarhoz buzdító szavakat intézett az elnöklő Szmracsányi Lajos egri érsek, majd felolvastak a bíboros-hercegprimáshoz és Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett üdvözlő táviratokat.

Ezután az elnök meleg szavakban mondott köszönetet Ernszt Sándor, a Kath. Népszövetség vezérigazgatójának, akinek agilitása, jóakaró faradozása az egyesület megteremtése érdekében tette lehetővé annak megalakulását. Indítványára Ernszt Sándort a közgyűlés az egyesület tiszteletbeli tagjává választotta. S hogy az egyesület kitűzött céljait könnyebben valósíthassa meg, az adakozók sorát maga az elnöklő érsek nyitotta meg ezerkoronás adománnyával.

A hit ereje az egyesületi életben.

Szmracsányi L. egri érsek megnyitó beszéde.

Zajtalan szorgoskodással, megfontoltan haladt a hazai katolikus tanítónők érdekében a mozgalom egész a mai közgyűlésig, mely első kifelé ható tényező mozgalomnak. A közgyűlést az elnöklő grófné öngyméltósága nevében is ezennel megnyitom.

Hasonló vállalkozásokat a nagyvilág sippal-dobbal szokott előkészíteni, amit mi, kik ügyünk erejében bízunk, nem tartunk szükségesnek, de elérhetjük azt, hogy az általános szokástól eltérő eljárásunk nem fog megfelelő figyelmet ébreszteni. Ez azonban tévedés volna, mert okosan nem lehet kicsinyelni azt, amit ez a közgyűlés jelent, amely

kapunyitás a Katolikus Tanítónők Országos Egyesületében, amellyel megindul a tevékenység tanítónőink erkölcsi és anyagi érdeki szolgálatára; beáll a társadalom szervezetébe egy új, hatalmas, mert örendelkezési alapon működő tényező, amely mindazt, mi a tanítónők hivatásához tartozik s azzal közelebb-távolabbi érintkezésben áll, lelkesen fölkarolja, műveli és kifejlődésre vezeti. Szóval tanítónőinket, kik legnagyobb buzgókodásuk mellett eddig csak helyi érdekek körül érvényesültek, közeleti fontos szerephez, országos jelentőséghez segíti.

Igy fogva föl az egyesület jelentőségét, öröm tölti el szívemet, látva a nagy érdeklődést: de egyúttal nem titkolhatom el szomorúságomat afölött, hogy miért csak most és miért nem már előbb jött létre az egyesület? Mert veszték el megalapozására és megizmosodására sokkal alkalmasabb békevek? Miért nem állott már szembe szervezeten a háború rémes csapásaival, hogy, mint másutt, erősítse a hősi fegyvertényekkel egyenlő fontosságú hazai közszellemet?

Akik mindenáron megnyugtanni és mindent ki-egyenlíteni törekszenek, azt fogják mondani, hogy eddig nem ütött az egyület megalakításának órája. Ám ha sok igaz is van abban, hogy minden műnek meg kell várnia azt az órát, mely az eszmék mozgalmában, az idők és események folyásában számára fenn van tartva, mégis talán veszéllyel járna ebben megnyugodni és legezgetni, sőt elaludni az akaratlanságot, mely már annyi jó dolgot akasztott meg. Közelebb esik az igazsághoz olyan formát adni a dolognak, hogy ütött az egyesület órája, mert a hozzánk kegyes Gondviselés, mint már annyiszor, most is támasztott a magyar kultúrának nagy, nemes és forró szíveket, kik az ügy nagy jelentőségét felismerve, az iránta ébredt buzgalmuknak nem engedtek szünetelést mindaddig, míg az eszme, melyet szerettek, testté nem vált. Ezzel a tényeknek megfelelő valósággal szemben nagy oka van mindenkinek kegyeletes halálával övezni gróf Karolyi Gyuláné öngyméltósága fényes nevét, akinek kincsekben dús, nemes szívét a kegyes Gondviselés ez eszmével is megihlette. Kegyelettel kell megemlékezni a grófné édesanyjáról, gróf Pálffy Pálnéről, akinek neve addig míg Isten nekünk ajándékozta, egy jelentőségű volt a legönzettelenebb, a legaldozatosabb emberszeretettel s aki bár nem érthette meg a katolikus tanítónők együletének létrejöttét, nyugodtan láthatta azt neme leányának szívében letéve, nem lehetvén kétségben az iránt, hogy onnan életre is fog kelni.

Hogy mi ment végbe e nagy szívekben akkor, amidőn ez eszme megihlette, azt — ha fel tudunk emelkedni addig a magasságotig, ahol ők az emberi kötelmek hű teljesítésével Istennek állandóan adóztak — meg fogjuk érteni, ha, mint ők, mi is közelebbi figyelemre méltatjuk a tanítónő helyzetét. Egy példa eléggé jellemző e helyzetre.

A fiatal tanítónő egyenesen az iskola-padokból, gyakorlati ügyesség és tapasztalat nélkül lép távol otthonától, támasz és segítség nélkül kedvezőtlen viszonyok között hivatásos munkakörébe. Az idegenben elszigetelve úgy érzi, mintha minden kötelék elszakadt volna, mely őt kedveseihez, az emberekhez fűzte: az elhagyatottság vigasztalansága borul reája s oly kislelkűvé teszi, hogy sem a kötelelenség-szeretet, sem a hivatáshűség szóhoz nem járhat, ha pedig erkölcsi tartalma fogyatékos, elmerül a méreganyagban, mely körülötte fel van halmozva, elmúlnak reményei, megromlik egész élete. Már pedig

a lelki egyensúly felbillentése a tanítónőnek nemcsak egyéni esapás, sokkal több az annál, mert érinti azokat is, kiknek értelmét, szívét vezetnie kell. A közérdek követelménye tehát, hogy a tanítónő oltalomban, támogatásban részesüljön; és sem reá, sem a közérdekre semmi sem lehet üdvösebb, mintha a támogatás, az oltalom ugyanazon forrásból fakad, melyből nevelését, képesítését nyeri s ekképp sem jelenje a multtal, sem értelme szívével összeütközésbe nem kerül.

Ezeket megfigyelve, mindenki egyet fog érteni a grófné önagyméltóságával abban, hogy a tanítónőket velük egyszellemű, tehát vallásos egyesületbe kell összefoglalni, amely egyesület, ha olyan, aminőnek lennie kell: az országban szétszórta tanítónőket egy tűzhely körül, egy családban egyesíti, minden egyesről, mint családtagról gondoskodik, minden egyesnek oldala mellett áll bátorításával, buzdításával, vigaszával, tanácsával; az egyesülésben rejő nagy erőt a testületi szellem ápolásával átönti minden tagjának lelkületébe s öntudatra kelt, önérzetet ébreszt, mely képessé tesz nagyobb küzdelmekre s a győzelemre is.

Ha azon tünődöm, mi az oka, hogy bár szüntelen fokozódó nagy áldozatokat hozunk a nők nevelésére és képesítésére; bár folyton haladva növekszik azok száma, kik a kereszténység művelő szellemével lelkükben az ország minden tájain tanítanak: az ifjúság annyira fogékony lelke mégis minden mást inkább szív fel az életre, mint az igaz keresztény szellemet? S ne kételkedjünk, itt is a tanítónő elszigeteltsége játszik nagy szerepet, aki az élébe tűzött célhoz csak akkor fog eljuthatni, ha összes társnőivel szellemben, buzgalomban, válhatlanul egyesülve fogja művelni a gyermeklelkek hálados talaját.

Azzal azonban tisztában kell lenni, hogy amint az épületek szilárdságát a felhasznált anyag jósága, úgy az egyesületek erejét és értékét, a tagok egyenkinti értéke adja meg. Honnan vegyük pedig ezt, ha nem az Istenben való hit s ezen alapuló erkölcs által képzett jellemből?

A hitben való egyformaság és egyenlő bensőség megbízhatóbb mozgatója az egyenlő, egységes törekvéseknek, ami a sikernek előfeltétele.

Az egyesület mindaddig csak külső kötelék, erőre és egységes tevékenységre nem képesít addig, míg a lelket nem hatja át s nem egyesíti mind a lelkeket, míg össze nem kapcsolja azokat a vallás egysége és bensősége. De minél mélyebb a tagok vallásossága, annál biztosabb az egyesület alkotmánya.

Az igaz hitből árad ki a testvéri szeretet, amely komolyan, őszintén, hatékonyan törődik a társnők gondjával, bajával; amely oda hangol mindenkit, hogy nem érheti kár, nem érheti csapás az egyest anélkül, hogy annak fájdalmát mindannyian ne érezzük és segíteni mindannyian ne sietnének; amely eszköze annak, hogy közös veszedelem esetén mint egy test, úgy áll együtt a sereg s oly erőt fejt ki, mely győzni képes.

Fel tehát, induljunk Istennel az egyesületi életre és tevékenységre.

Az egyháznak egy nagy szentje, szent Terézia, akinél a nő természetet alig ismerte valaki jobban, azt állította, hogy semmi sem nehezebb, mint egy cél szolgálatában sok nőt összetartani; s erre tekintettel társnőit arra kérte: ne tekintsenek mást, mint Istent s önmagukat; ne foglalkozzanak, hacsak nem hivatalos kötelességből, más erkölcsével. Gyakorol-

ják az erényt, melyet társnőiknél látnak; ne nézék, bocsássák meg hibáikat.

A tanítónő, ki szívét Istennek, hűségét hazájának, erejét az ifjúságnak ajánlotta föl, ezefelül kövesse még szent Terézia tanácsát, az egyeleti életben s meglássa, hogy szent Teréziát követve legjobban megcáfolja szent Teréziát.

A köznevelés belső egysége és a nemzeti egység.

Irta: Kováts Lajos.

Az Országos Paedagogiai Könyvtár és Tanszer-múzeum Elnöksége a haború folyamán «A haború és az iskola» címen előadásorozatot rendezett. Sokan hallgatták ezen előadásokat, ámde mégis többszörösen túlszárnyalja ezek számát azoké a tanítóké, akik a dolog természeténél fogva, az előadások egyik vagy másikán sem jelenhettek meg. Pedig ezeken az előadásokon nem csupán azokkal a nevelési tennivalókkal foglalkoztak, amelyek elé a haború folyamán kerül minden nevelő, hanem arról is szó esett, hogy a nagy világ-égés tanulságai milyen kívánivalókat állítanak elénk nevelésünk jövőjére vonatkozóan.

Pedagógusaink nézete szerint az előadásorozatnak talán legrendszerezesebb s legmélyebb pedagógiai gondolatokkal telt előadása «A köznevelés belső egysége és a nemzeti egység» című volt. Ezt dr. Imre Sándor budapesti pedagógiumi tanár tartotta 1915. március hó 19-én. Az előadással foglalkoznunk kell, mert ez nem csupán a hallgatókhoz, hanem ennek agyán át, az egész magyar nemzet nevelőihöz fordul. De nemcsak a legszorosabb értelemben vett nevelőknek, tehát a tanítóknak kell megérteniök a köznevelés belső egységének és a nemzeti egységnek a gondolatait, hanem mindazoknak, akik nemzetünk köznevelésére vagy közvetlenül irányító hatással bírnak: papjainknak, a közigazgatás és az igazságszolgáltatás szerveinek, az orvosi karnak, sőt meg a katonai nevelésnek is.

E felolvasás gondolatmenete — egészen rövidre fogva — a következő:

Mi, a magyar nemzet, mindmáig sem az iskola erejét nem fejtettük ki teljesen a nemzet érdekében, sem a nevelés sokféle tényezőjének a közös célra való irányítását komolyan meg nem kíséreltük. Ebből ered az a legfőbb követelmény is, hogy már most ezen változtassunk: tegyük a nevelés irányítójává a nemzeti jövőt, amit akarunk s amitől tartunk.

A nevelés valamennyi szerve a nemzeti tudatossággal dolgozzék és vezetője a nemzetté nevelés gondolata legyen. A nemzet egységét maga a nevelés nem teremtheti meg, ha az élet többi jelenségei ellene hatnak. De az meg egészen bizonyos, hogy abból az egységből soha sem lesz semmi, ha a nevelés intézményei célul nem tűzik maguk elé. Ezen alapul a nevelésnek a nemzet sorsában való jelentősége s ekként értendő az a tétel, hogy a nemzeti egység végső alapja a köznevelés egysége.

A köznevelés egységét a személyek biztosítják, de ez nem jelenti azt, hogy a szervezet egysége nem fontos. A nevelés külső egysége: a szervezet egysége; belső egysége: a lelki egység. Egység azok munkájában lehet, akik közös célt látnak maguk előtt, akiket ugyanaz a gondolat vezet. A közös

cél felismerésének forrása: a *közös, nemzeti tudatosság*, vagyis a nemzet helyzetének és az ebből a részekre háruló feladatoknak ismerete.

A nemzet minden rendű és rangú tanítója és tanárja közt az egységet a *közös tárgyú gondolkodás* létesítheti. Amde mihelyt a nevelést a nemzeti jövő szempontjából nézzük, nem szabad csupán az iskolára gondolnunk, hanem a társadalomnak mindenik alakulatára és az állami életnek minden olyan intézményére, amely a polgároknak bármilyen irányban állandóan hat. Valamennyi ilyen tényezőnek összefoglalását, az erre való törekvést fejezi ki a *köznevelés* szava.

A köznevelési szervezet tényezői (az egyház, az iskolák, az ún. szabadoktatás és általában a továbbképzés intézményei, az igazságszolgáltatás, a közigazgatás és a katonaság) sem nevelnek ma még mind tudatosan, még kevésbé egységesen. Valamennyien nevelik az ország lakosságát, de közöttük nemesak különbségek, hanem ellentétek is csöstellő vannak. Belső egységet máról holnapra nem teremthetünk, de nekifognunk nagyon szükséges. Ha a köznevelés szervezett tényezői egységesen tudnak hatni, akkor az öntudatlanul nevelő tényezők (a hírlapirodalom, a politikai élet és a család) is megfelelőbben alakulnak s a nemzeti egység kialakításában tudatosabb együttműködőké válnak.

A belső egyesülésnek sok akadályja van (társadalmi, faji, vallásfelekezeti különbség; állami kapcsolatunk folytán katonaságunk szelleme, nevelési irodalmunk és a magyar nép lelkületének a nehézsége is) a magunk állapotából okulva, javítsunk ezeken. A belső egységre való hajlandóságnak minden tényezőben meg kell lennie. Ehhez azonban szükséges 1. az iskola, vagyis a hivatásos nevelők belső egysége, 2. az iskolai nevelés meg a ma öntudatlan nevelő tényezők közötti egység.

1. A hivatásos nevelők belső egységét a pályájokra való előkészítés alapozhatja meg. Az óvónő-, tanító- és tanárképzés menetét úgy kell megállapítani, hogy mindenik fok nevelője és mindenik szaktárgy tanítója indítást nyerhessen a mainál határozottabb *nemzeti tudatosság* kifejlődésére. Ennek eszköze elsősorban a földrajz és a történelem. Minden szak tanulmányozójának foglalkoznia kell az irodalommal, de oly célból, hogy a *nemzet gondolkodásának s szellemi fejlődésének útját* ismerje meg belőle. A neveléstudományi tanulmányokból meg azt ismerjék meg, hogy mi a hatása a nevelésnek a nemzet sorsára és mely módra lehet ezt a hatást a legjobban kifejtenuk. A nevelés tanba a művelődési politikát is be kell vezetni. E gondolatok megvalósíthatók, de még könnyebb volna a továbbképzés útján gondoskodnunk a kívánt hatásokról. Ennek legegyszerűbb módja a szünidei tanfolyamok szaporítása és a tanítás módszerének kérdésein kívül épen a közös nemzeti tudatosságnak, a köznevelés belső egységének szolgálatába való állítása.

A belső egység érdekében fontos kérdés a tanulmányi felügyelet: Lenniök kell olyan felügyelőknak, akik az országban mindenik iskolafajban megfordulnak s az iskola egész belső életét figyelik. Nagy feladata van e célból az időszakai sajtónak: a megyei tanügyi lapok a maguk területének sajátos feladatait fejtegetessék; a megyei tanítógyűlések is egy-egy megye vagy tájék nevelésügyének rendszeres tárgyalásával foglalkozzanak;

az egyetemes gyűlések és országos értekezletek egy, az egész országra kiható pedagógiai társasággal együtt az egységet szolgálják, az egészet irányítsák. Ezeken kívül mellőzhetetlen követelmény az iskola embereinek és a legfőbb vezetőknek, a minisztériumnak a belső egysége.

2. Az iskolai nevelők és a nevelés többi tényezőinek belső egységét szolgálják a következő intézkedések: Minden életpálya jelöltje legyen tájékozva foglalkozása nemzeti jelentőségéről és munkaköre nevelő hatásáról. Másutt már vannak olyan művek, amelyek az egyes foglalkozások etikáját tartalmazzák; nemzetünk mai helyzete megköveteli, hogy nálunk is legyenek. A pályáján tudatosan dolgozó embernek nem sok hiányzik arra, hogy megértse és szándékosan támogassa a magáéval közös célúnak fölismert iskolai nevelést. Az iskola nemzetnevelő feladatát általában nagyon kevesen értik: a nemzeti felelősségért az iskolában is sokakból, azonkívül pedig a legtöbb embertől hiányzik. Pedig nemesak a tanító s a tanár, hanem mindenki nevel, aki csak érintkezik másokkal. Ezt megértette a legegyszerűbb foglalkozások embereivel is, erősítjük az iskolai nevelés hatását, mert így fokozatosan közelednek egymáshoz mindazok, akik voltaképpen teljesen összefonódó nemzeti feladatok betöltésére hivatottak. E tekintetben pedig a különböző szaklapokban, egyesületekben és tanfolyamokon sokat lehet és kell is tennünk.

Imre Sándor dr. gondolatait és nemzetnévelő munkatervét mi nem tartjuk a pedagógus túlzásainak s amit ettől remél, hiú ábrándozásnak.

Lesz-e intenzívebb *nemzetnevelés*? Lesz, ha hazánk hivatalos nevelői és a ma még nem öntudatos nevelők mindannyian elmélyednek e gondolatokban: megértik és a valóraváltásra komolyan törekednek.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Irodalmi Értesítő. Most adta közre a *Szent-István-Társulat* Irodalmi Értesítőjének első számát ez évben, az imakönyvek, vallásos olvasmányok, regények, elbeszélések és ifjúsági iratok, valamint az első szentáldozási emlékképek gazdag anyagát tartalmazza. A 43 oldalra terjedő, dúsan illusztrált jegyzék gondos megvalogatásban, könnyen áttekinthető összeállításban tárja elénk az értékes és bőséges anyagot és tartalmának nagy változatoságánál fogva hasznos tájékoztatója a lelkes és tanító uraknak. Most, mikor az iskolai vizsgálatok a küszöbön állanak, jó szolgálatot tehet e jegyzék különösen a vizsgai jutalomkönyvek összeállításának fontos munkájánál, mert azok az ifjúsági művek, amelyek e jegyzékben fel vannak sorolva, bátran, nyugodt lelkiismerettel adhatók a növendék kezébe. A jegyzéket készséggel bocsátja rendelkezésre a *Szent-István-Társulat*.

HIREK.

Vaskorona-rend — tanítónak. A hivatalos lap adta hírül, hogy a király Vén László magyarkiskapusi elemi iskolai tanítót, tartalékos honvédhagynagyot a hadiékítményes vaskorona-renddel tüntette ki. Néptanító kapta a főtiszteknek is oly ritkán járó kitüntetést, aki mint tizedes vonult a harctérre és már két hónap mulva zászlós lett és megkapta a két ezüst és arany vitézségi érmét. Katonai pályáján

ettől kezdve gyorsan haladt. Soronkívül lett hadnagy és megkapta a harmadik osztályú katonai érdemkeresztet, most pedig a törzstiszteknek járó hadi-ékitményes vaskorona-rendet.

Fölvétel polgári iskolai tanítónőképzőbe. A *szent Ferenc-rendi nővérek nagyszombati polgári iskolai tanítónőképzőjébe* a jövő iskolai évre való fölvételért folyó évi június hó 15-ig kell a folyamodványt benyújtani az igazgatóságához. Okleveles népiskolai tanítónők és középiskolai érettségi vizsgálatot tett növendékek folyamodhatnak. Az internátusban a havi ellátási díj 48 korona. Kívánatra szívesen küld *prospektust* az igazgatóság.

Tanítógyűlés. A *tokaji róm. kath. egyházkerület tanítói körének* gyűlését tartottuk Szerencsen, mely a jövő időben történő pedagógiai berendezkedés irányelveivel foglalkozott. Elnöklő *Szourál János* már a mostani generáció céltudatos nevelését sür-

geti; csak istenes tettekre képes, hazaszeretettől átítatott gyermeket adjunk át az életnek, ki meg fogja tudni állni helyét, akármi következik a háború után. *Hála Győző* a legapróbb részletekig kidolgozta a tanító jövő munkáját. Szervezkedés helyzetünk javításáért, lendületes munka az iskolában fő követelmények. Elnök indítványára a gyűlés hadi árvaink javára 60 koronát gyűjtött.

Május Királynője tiszteletére, az e hónapban tartani szokott délutáni ájtatosságra, — tekintettel e vérzivataros esztendőre is, — nagyon alkalmas, kedves magyar dallamú Mária-énekek és egyéb szép egyházi zeneművek sorozatára, amelyeket a hátlapon hirdetünk és amelyeket *Kontor Elek* (Budapest, II., Lánchid-u. 2.) szerzett, tisztelettel felhívjuk a mélyen tisztelt kollektív urak becses figyelmét.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

Esztergomi érseki megye.

Tósnýaradi (Pozsony m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetettük *május 21-ig*. Fizetése a törvényes. Lakás jó karban. Állás jún. 1-én elfoglalandó. Posta Nemeskajal. *Iskolaszék.* 173 1—1

Egri érseki megye.

Az **ibrányi** (Szabolcs m.) róm. kath. elemi népiskolához egy rendes tanítói állásra pályázatot hirdetek. Javadalma: az egyházközségtől 100 kor. és míg a lakás felépül 240 kor. lakbér, a többi államségély. Kötelessége a díjlevél szerint. Pályázati határidő *május 15*. Állását szept. 1-én elfoglalni tartozik. Pályázhatnak okl. tanítók és tanítónők. Pályázati kérvények Kótajba (Szabolcs m.) *Dr. Demeter István* lelkész, isksz. elnökhöz küldendők. 165 2—2

Tiszaszentimre községhez tartozó **Ujszentgyörgy-pusztai** róm. kath. osztatlan elemi iskolai tanítói állásra *május 20-ig* pályázat hirdetettük. Javadalma: községtől 100 kor., többi államségélyből. 400 □ öl kert, modern lakás 2 szoba, konyha, előszoba és kamrából. Kötelességeit díjlevél írja elő. Tanítónők is pályázhatnak kántori teendőkkel. Kántori okl. előnyben részesül. Kérvény rendszabályok szerinti felszereléssel róm. kath. iskolaszéki elnökség (Tiszaörs Heves m.) küldendő. 171 1—1

Kalocsai érseki megye.

Magyarakanizsára Szeged mellett kath. segédkantort keresek. Fizetés, lakás, ellátás egység szerint. Fizetési igényüket tudassák azonnal. *Kek* főkantort. 175 1—1

Pécsi egyházmegye.

Az **apari** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetettük. Járandósága: 284 kor. és 100 kor. a gazdasági ismétlő tankötelesek oktatásáért, párpénz 21-90 kor., stóla 80 kor., 7 hold szántóföld és rét 357-41 kor., 31 p. m. tiszta buza 238-08 kor., 14¼ p. m. rozs 89-74 kor., 6 öl tüzelőfa udvarba szállítva 180 kor., 4 malomfuvar évi váltásösszege 24 kor., tanítói lakás, melléképületek, házikert 210 kor. Összesen: 1585.13 korona. Ebből tisztán tanítói 1247-63 kor., tisztán kántori 80 kor., be nem számítható 210 kor. Ézenkívül megfelelő fizetéskiegészítő államségély. Tannyelv magyar, kántoriak németek. Kötelmek díjlevél szerint. Pályázati határidő *május 14*. déli 12 óra. Énekpróba megtartása kívánatos,

ezen címen utiköltség nem lesz megtérítve. Kellően felszerelt kérvények fenti határidőig az apari róm. kath. iskolaszékre címezve alulírottához intézendők. *Apara*. (Tolna m.) *Klein József* iskolaszéki elnök. 172 1—1

A **nagyvejkai** (u. p. Apar, Tolna m.) róm. kath. kántortanítói állásra *május 22-ig* pályázat hirdetettük. Jövedelme: 17 kor. párpénz, 200 kor. javítás címén. 100-80 korona tanpénz, 40 kor. stóla, 7-32 kor. községi misék után. 24 kor. alapított misék után, 148 kor. 5 hold szántóföld és 311 öl rétből, 451 kor. terményekből (49 telkesháztól 2 nyolcada búza, 1 nyolcada rozs, 55 kisházastól 2 nyolcada rozs, 6 zsellértől 1½ nyolcada rozs), 6 öl keményfa beszállítva, ebből az iskola fűtendő 200 kor., két szeker rőzse 12 kor., malomfuvar 4 kor., borjárandóság 90 kor., 2½ hold szántóföld megmunkálásának értéke 48 kor., összesen 1341-82 kor. Be nem számítható jövedelem: lakás melléképületekkel 240 kor., kert használatára 37 kor., 1 öl fa 40 kor. Tisztán tanítói 300-80 kor., tisztán kántori 71-52 kor., szétválaszthatatlan kántortanítói 970 kor. Korpótlék államségélyből. Kötelessége az ismétlő és mindennapi tankötelesek oktatása, a kántori teendők (német) végzése, belépés az egyházmegyei tanítóegyletbe. *Rajcsi János*, isk. gondnoksági elnök. 177 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **rábahidvégi** róm. kath. iskolaszék egy rendes osztálytanítói állásra pályázatot hirdet, csak nőtlen férfi tanítók pályázhatnak. Fizetése egy butorozott szoba fűtéssel és takarítással, amit lakbérkárpótlás és kertilletmény helyett élvez. Kézpénzben a rendes fizetés, miből 800 koronát az iskolafenntartótól, a többi államségélyből kapja. Kötelessége a háború tartama alatt az összes kántori teendőket még az iskolai nagy szünet alatt is pontosan elvégezni, ezekért kap összesen 200 kor.-t és a stólát. Kötelessége lesz a háború után a kántoriakban díjtalanul segédkezni. Egyéb kötelességei díjlevél szerint. Személyes megjelenés előnyös, de az utazási költségek nem térítetnek meg. Választás *május 15-én*. Állás azonnal elfoglalandó. *Frim Gyula* plébános helyettes, isksz. elnök. Rábahidvég. (Vas m.) 176 1—1

A **rábakethelyi** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetettük. Évi jövedelme: lakás, melléképületek és kerten kívül a javadalmi jegyzőkönyv szerint: *a*) ingatlanok (szántóföld, rét, erdő) jövedelme 480 kor., *b*) rozsjárandóság 508-08 kor., *c*) lenjárandóság 114 kor., *d*) fajarandóság 12 kor., *e*) tandíjpótló államségély 84 kor., *f*) lélekpénz 40 kor., *g*) stóla jövedelem 134 kor., *h*) kántori díj két fiókközségből 142-56 kor. Az összjövdelem 1515-36 kor. és a megfelelő fizetéskiegészítő

államsegély. Az összjövedelemből tisztán tanítói 401-40 kor., tisztán kántortanítói 633-96 kor. és szétválaszthatatlan kántortanítói 480 kor. Kötelmek díjlevél szerint. Pályázati határidő május 31. Személyes megjelenés és kántori próba kívántatik. A választás napjáról a pályázók külön értesítettek. Kérvények alulírotthoz intézendők. *Németh Géza* plébános, Rábakethely, Vas m. Szent-gothárd mellett. 178 1-1

MÁJUS HÓBAN,

míg a készlet tart. Eredeti Egyházi Énekeim orgonára I., II. és III. (három) füzetét 1 korona 05 fillérért küldöm. 174-1

RUZSINSZKY LÁSZLÓ k.-tanító, Váczhartyán, Pest m.

KAPOSSY (Szemennyei)

féle egyházi zeneművek leszállított áron kaphatók a szerző özvegyénél KISPEST, BÁTHORY-UTCA 14. sz. 718-3

„Egyházi énekek“ (24 K) — — — 18.— K
„Im arcunkra borulunk“ (2-40) — — — 1-20”

Cseh István

orgonaépítő-cég Eger.
Kovács János - utca.
Elvállal mindennemű

orgonaátépítést, javítást, tisztítást és hangolást az ország bármely részében lelkiismeretes pontossággal, mérsékelt árban. 131-6

JÖVEDELMEZŐ

mellékfoglalkozást, mit ki-ki kevés fáradtsággal könnyen elintézhet, ajánlunk. Érdeklődőknek díjtalanul ad felvilágosítást a «MÉH» Budapest, Frangepán-u. 4. f. 170-10

Stampay

ének- és imakönyve háborús énekekkel bővítve, félvászonban 50 fill., egészvászonban 70 f., bőrkötésben netto 3-60 K. Tízre egy ingyen. Kotta ingyen, kötve 50 fill. **Köbölkuton**, Esztergom megye. A Stampay Miklós-féle **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógrád-kisterenyén, 1 db frco 20 fill., 12 db 2 kor. 783-13

70 f., bőrkötésben netto 3-60 K. Tízre egy ingyen. Kotta ingyen, kötve 50 fill. **Köbölkuton**, Esztergom megye. A Stampay Miklós-féle **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógrád-kisterenyén, 1 db frco 20 fill., 12 db 2 kor. 783-13

Május királynőjének

dicsőítésére alkalmas énekek:

Hazafias Mária-dalok (háborús) I., II., III. füzet darabonként 3 K.

Mária-dalok I. füz. 1-50 K, II. f. 2 K, III. f. 3 K, IV. f. 2 K, V. f. 4 K, VI. f. 2 K.

«Május királynéja» vizsgára (egy felvonás) 6 K. Karszólam 60 fill. Magánszólam 60 fill.

«Miatyánk és Üdvözlégy» 2 K.

Kapható:

176-2

KONTOR ELEK Budapest, II., Lánchid. u. 2.

Legalkalmasabb

vizsgai jutalomkönyvek

a Szent-István-Társulatnál kaphatók (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

Hazafias, vallásos, irodalmi, nevelői szempontból kifogástalan tartalom, művészi, izléses külső, mérsékelt ár. A magyar ifjúsági irodalom legkiválóbb műveit egybefoglaló könyvjegyzék most jelent meg s rendelkezésre áll a

Szent-István-Társulatnál.

BUDAPEST

IV., Kecskeméti-utca 2.

SZEGED

Kárász-utca 10.